

Tw (O podstawianiu) Niech $f \in C_k$ a $g_1, \dots, g_k \in C_n$. Wtedy funkcja $h(x) \simeq f(g_1(x), \dots, g_k(x)) \in C_n$.

Dowód: Niech $f \in C_k$ będzie obliczana przez program F , a $g_1, \dots, g_k \in C_n$ będą obliczane przez programy G_1, \dots, G_k odpowiednio. Wtedy funkcja $h(x)$ jest obliczana przez podany program H . Niech $m = \max\{n, k, \rho(F), \rho(G_1), \dots, \rho(G_k)\}$.
 $T(1, m+1)$
 $\dot{T}(n, m+n)$
 $G_1[m+1, \dots, m+n \rightarrow m+n+1]$
 $\dot{G}_k[m+1, \dots, m+n \rightarrow m+n+k]$
 $F[m+n+1, \dots, m+n+k \rightarrow 0]$

Rekursja to sposób zadania kolejnej wartości funkcji poprzez wartości wcześniej obliczone.

Tw (O op rekursji) Niech $f(x) \in C_n$ i $g(x, y, z) \in C_{n+2}$. Wtedy funkcja $h(x, y) : N^{n+1} \rightarrow N$ określona układem $h(x, 0) \simeq f(x)$ $h(x, y+1) \simeq g(x, y, h(x, y))$ jest obliczalna ($h \in C_{n+1}$).

Dowód: Niech $f(x) \in C_n$ i $g(x, y, z) \in C_{n+2}$ będą obliczane przez programy F i G odpowiednio. Wtedy funkcja $h(x, y) : N^{n+1} \rightarrow N$ jest obliczana przez podany program H . Niech $m = \max\{n+2, \rho(F), \rho(G)\}$. Używać będziemy rejestrów $1, 2, \dots, m+n+1, m+n+2, m+n+3$ i oznaczenia $t = m+n$.
 $T(1, m+1)$
 $\dot{T}(n+1, m+n+1)$
 $F[1, 2, \dots, n \rightarrow t+3]$
 $q : I(t+2, t+1, p)$
 $G[m+1, \dots, m+n, t+2, t+3 \rightarrow t+3]$
 $S(t+2)$
 $I(1, 1, q)$
 $p : T(t+3, 0)$

Minimalizacja

Dla $f(x, y) : N^{n+1} \rightarrow N$ położmy: $g(x) \simeq \mu_y(f(x, y) = 0)$ najmniejsze y takie, że $f(x, z)$ jest określona dla wszystkich $z \leq y$ i $f(x, y) = 0$; gdy takie y nie istnieje wartość funkcji pozostaje nieokreślona.

Tw (O op minimalizacji) Jeśli $f \in C_{n+1}$, to $g \in C_n$.

Dowód: Załóżmy, że f jest obliczana przez program F . Wtedy podany program G oblicza funkcję g . Niech $m = \max\{n+1, \rho(F)\}$.
 $T(1, m+1)$
 $\dot{T}(n, m+n)$
 $p : F[m+1, \dots, m+n, m+n+1 \rightarrow 1]$
 $I(1, m+n+2, q)$
 $S(m+n+1)$
 $I(1, 1, p)$
 $q : T(m+n+1, 0)$

Zbiór **R** funkcji częściowo rekurencyjnych definiujemy jako najmniejszy zbiór funkcji rzutowania, który zawiera funkcje bazowe: zerową, następnika i rzuty oraz jest domknięty na operatory podstawiania, rekursji i minimalizacji

Zbiór **PR** oznacz zbiór funkcji pr. rek., które powstają z funkcji bazowych przy użyciu operatorów podstawiania i rekursji.

MT $M = \langle S, Q, P, q_0, F \rangle$ jest det, jeśli dla każdej pary (stan, litera) (konfiguracji zawierającej takie podślowo) istnieje co najwyżej jedna instrukcja, którą można do niej zastosować.

Niech M będzie deterministyczną MT zatrzymującą się na wszystkich wejściach. **Czasem działania** lub złożonością czasową M jest funkcja $f : N \rightarrow N$, gdzie $f(n)$ jest maksymalną ilością kroków obliczeń M wykonywanych przez nią na każdym wejściu długości n . Mówimy też, że M działa w czasie $f(n)$.

Niech M będzie MT zatrzymującą się na wszystkich wejściach. **Czasem działania** lub złożonością czasową M jest funkcja $f : N \rightarrow N$, gdzie $f(n)$ jest maksymalną ilością kroków obliczeń M wykonywanych przez nią na każdym wejściu długości n w czasie każdego przebiegu obliczeń. Mówimy też, że M działa w czasie $f(n)$.

Dla **nd MT M** o czasowej złożoności obliczeniowej $f(n)$ takiej, że $n \leq f(n)$ dla wszystkich $n \in N$, istnieje det trójtaśmowa MT M_1 rozpoznająca ten sam język, której czasowa złożoność obliczeniowa jest rzędu: $O(c^{f(n)})$, dla pewnej liczby $c > 1$.

Idea konstrukcji maszyny M_1 . Załóżmy, że M w każdej konfiguracji może wykonać co najwyżej dwie instrukcje. Ponieważ jest nd w pewnej konfiguracji ma faktycznie wybór pomiędzy dwiema instrukcjami. Dokonajmy ponumerowania liczbami 0 lub 1 tych instrukcji dla takich konfiguracji. Każdy ciąg obliczeń M na wejściu długości n można wtedy opisać ciągiem zer i jedynek długości co na jwyżej $f(n)$, odpowiadającym wyborowi kolejnej instrukcji. Ciągów takich jest $2^{f(n)+1} - 1$. Maszynę det M_1 konstruuje się tak, aby dla wejścia długości n umieszczanego na pierwszej taśmie wyznaczała na drugiej taśmie kolejny ciąg w porządku leks, a następnie realizowała obliczenia M opisane przez wygenerowany ciąg na taśmie trzeciej. Każde z $O(2^{f(n)})$ obliczeń wymaga: 1. kopiowania wejścia z taśmy 1. na 3. (ponieważ $n \leq O(f(n))$ kroków; 2. generowania następnego ciągu w $O(f(n))$ krokach; 3. wykonania obliczeń na taśmie trze-

ciej w $O(f(n))$ krokach, co razem daje $O(f(n)) \cdot O(2^{f(n)}) = O(4^{f(n)})$ kroków.

Dla k -taśmowej MT M ($k \geq 2$) istnieje 1-taśmowa MT M , która rozpoznaje ten sam język. Jeśli M ma złożoność czasową $O(f(n))$, to M ma złożoność czasową $O(f(n)) * f(n)$. Szkic dowodu: Dla k -taśmowej maszyny M jej konfiguracja opisana jest przez zawartość każdej z taśm; czyli: ciąg słów $v_i q w_i, i = 1 \dots k$ zamieniamy na słowo $\#v_1 q w_1 \#v_2 q w_2 \# \dots v_k q w_k \#$. Konstrukcja M polega na zamianie każdej instrukcji M na ciąg instrukcji, które symulują jej realizację na opisanym słowie. Każde słowo powstające w czasie symulacji obliczeń M na słowie długości n jest długości $O(f(n))$, a zmiana wymaga po prostu jego przeczytania.

Niech $\beta : N \rightarrow \Pi$ będzie dowolną numeracją zbioru RAM-programów (czyli funkcją "na"). Mówimy, że β jest efektywna, jeśli istnieją obliczalne funkcje $d : N \rightarrow N, kod, A : N^2 \rightarrow N$ takie, że dla wszelkich $x \in N$ i $\beta(x) = \langle i_0, \dots, i_n \rangle$ mamy: $d(x) = n \forall 0 \leq r \leq n i_r = \langle kod(x, r), A(x, r) \rangle$. Funkcja d określa ilość instrukcji, natomiast kod, A określają kody oraz adresy komórek, którymi one manipulują. $I = \{0, 1, 2, 3\} \times N$ $x \in N, x = 4a + k$ Funkcja $\alpha : N \rightarrow I, \alpha(x) = \langle k, a \rangle$ jest bijektywną numeracją zbioru instrukcji. Funkcja: $\mu(x) = \langle \alpha(a_0), \dots, \alpha(a_n) \rangle$ gdzie $\tau(a_0, \dots, a_n) = x$. Wyznaczenie przedstawienia x $l(x) = \mu(y \leq x) (x < 2^{y+1})$, c - ciąg dzieleń, b - ciąg reszt $l_1(x) = \sum_{y \leq l(x+1)} sg(b(y, x+1))$ - ilość '1' w rozw. bin. b_1 - pozycje kolejnych jedynek, $a_1(i+1, x) = b_1(i+1, x) - b(i, x) - 1$ - odpowiednie współczynniki takie, że: $x = \sum_{i=0}^{\infty} l_1(x) 2^{\sum_{j=0}^i a_1(j, x)} - 1$ Należy zauważyć, że: $d(x) = l_1(x), kod(x, r) = rm(4, a_1(r, x)), A(x, r) = qt(4, a_1(r, x))$

Tw (O parametryzacji, s-m-n) Dla dowolnych liczb naturalnych $n, m \geq 1$ istnieje totalna i obliczalna funkcja $s_n^m : N^{1+m} \rightarrow N$ taka, że $\forall e \in N, a \in N^m \varphi_e^{(m+n)}(a, -) \simeq \varphi_{s_n^m(e, a)}^{(n)}(-)$

Szkic dowodu: Dla prostoty założymy, że $n = m = 1$ i będziemy swobodnie używać tych oznaczeń. Niech $e, a \in N$. Przez $\Pi_{e, a}$ oznaczmy program powstały z P_e poprzez modyfikacje: 1. na początku umieszczamy ciąg instrukcji $T(1,2), Z(1), S(1), \dots, S(1)$; przy czym instrukcja $S(1)$ występuje a-razy; 2. potem następuje tekst programu P_e ze zmodyfikowanymi instrukcjami warunkowymi. Z konstrukcji wynika, że $\varphi_e^{(2)}(a, y) \simeq \varphi_{\Pi_{e, a}}^{(1)}(y)$ Pozostaje zauważyć, że $\mu(m) = \Pi_{e, a} \leftrightarrow s_1^1(e, a) = m$.

Funkcją uniwersalną dla n -argumentowych funkcji RAM-obliczalnych nazywamy funkcję $\Psi_U^{(n)} : N^{n+1} \rightarrow N$ taką, że: $\forall e \in N, x \in N^n \Psi_U^{(n)}(e, x) \simeq \varphi_e^{(n)}(x)$

Każda funkcja uniwersalna jest częściowo-rekurencyjna, a więc i RAM-obliczalna. Dowód: Niech e będzie dowolną liczbą naturalną. Niech $\sigma_n(e, x, k)$ będzie kodem konfiguracji uzyskanej po k krokach obliczeń P_e na x . Przyjmować będziemy, że konfiguracją następną po końcowej jest ona sama. Wtedy $(\sigma_n(e, x, k))_0$ jest zawartością licznika rozkazów, natomiast $(\sigma_n(e, x, k))_1$ zawartością rejestru zerowego po k krokach obliczeń P_e . Inaczej σ_n zadana jest poprzez schemat rekursji: $f(x) = cd(cod_n(x))$ $g(x, y, z) = C_{(z)_0 < d(e)+1} \delta(i(z)_0, z) + C_{(z)_0 \geq d(e)+1} z$ Wtedy funkcje: $c_n(e, x, k) = (\sigma_n(e, x, k))_1, j_n(e, x, k) = (\sigma_n(e, x, k))_0$ są prymitywnie rekurencyjne i opisują zawartość rejestru 0 (c) i licznik rozkazów (j) po k krokach obliczeń P_e . Wtedy $\Psi_U^{(n)}(e, x) \simeq c_n(e, x, \mu k(j_n(e, x, k) \geq d(e) + 1))$ co oznacza, że funkcja uniwersalna jest częściowo rekurencyjna.

Tw (Rice) Niech \mathcal{B} będzie właściwym i niepustym podzbiorem C_1 . Wtedy problem " $\varphi_x \in \mathcal{B}$ " jest nierozstrzygalny; bardziej formalnie zbiór $B = \{x \in N; \varphi_x \in \mathcal{B}\}$ nie jest rekurencyjny. Ponieważ zbiory N i \emptyset są rekurencyjne otrzymujemy inne sformułowanie tw: Problem " $\varphi_x \in \mathcal{B}$ " jest rozstrzygalny wtw, gdy $B = \emptyset$ lub $B = C_1$. Dowód: Niech f_\emptyset będzie funkcją o pustej dziedzinie. Funkcja ta jest obliczalna. Załóżmy, że funkcja ta nie należy do \mathcal{B} . Jeśli tak jest, to prowadzimy dowód dla zbioru $C_1 \setminus \mathcal{B}$ i korzystamy z faktu, że problem " $\varphi_x \in \mathcal{B}$ " jest rozstrzygalny wtw gdy problem " $\varphi_x \notin \mathcal{B}$ " jest rozstrzygalny. Niech $f \in \mathcal{B}$ będzie ustaloną funkcją. Rozważmy obliczalną funkcję: $g(x, y) = \begin{cases} f(y) & x \in W_x \\ \infty & x \notin W_x \end{cases}$ Możemy do niej zastosować tw. o parametryzacji, niech k będzie totalna i obliczalna: $\forall x, y \in N g(x, y) = \varphi_k(x)(y)$ Zależnie of tego czy $x \in W_x$ mamy: $\forall x \in N x \in W_x \leftrightarrow \varphi_k(x) \in \mathcal{B}$ Więc " $\varphi(x) \in \mathcal{B}$ " nie może być rozstrzygalny.

Tw (R-S) Niech $\mathcal{A} \in C_1$ będzie takim zbiorem funkcji RAM-obliczalnych, że zbiór indeksów $A = \{x \in N : \varphi_x \in \mathcal{A}\}$ jest r. p. Wtedy dla dowolnej funkcji $f \in C_1$ następujące warunki są równoważne: 1. $f \in \mathcal{A}$ 2. Istnieje skończona funkcja $\theta \subseteq f$ taka, że $\theta \in \mathcal{A}$. Dowód: (1) pociąga (2): nie wprost. Niech $f \in \mathcal{A}$ będzie taką funkcją, że żadna skończona funkcja $\theta \subseteq f$ nie należy do \mathcal{A} . Niech $P = P_e$ będzie programem obliczającym $cc_K, K = x \in N; x \in W_x$. Rozważmy obliczalną funkcję: $g(z, t) = \begin{cases} f(t) & \neg H(e, z, t) \\ \infty & H(e, z, t) \end{cases}$ Zastosujmy tw o parametryzacji, $s \in C_1$, totalna, obliczalna i taka, że: $g(z, t) = \varphi_{s(z)}(t)$ Z określenia $\varphi_{s(z)} \subseteq f$, ale $z \in K$ pociąga, że $\varphi_{s(z)}$ jest skończona, więc $\notin \mathcal{A}$ podobnie, gdy $z \notin K$ Otrzymujemy: $\forall z \in z \notin K \leftrightarrow s(z) \in A$, więc pierwszy nie jest r.e. co daje sprzeczność z założeniem. (2) pociąga (1): nie wprost.

Przypuśćmy, że istnieje obliczalna funkcja $f \notin \mathcal{A}$ dla której $\theta \in \mathcal{A}$ dla pewnej skończonej funkcji $\theta \subseteq f$. Postąpimy podobnie. Niech $g(z, t) = \begin{cases} f(t) & t \in Dom \theta z \in K \\ \infty & w.p.p. \end{cases}$ Najpierw pokażemy, że g obliczalna. $Dom \theta$ jest skończony, więc rekurencyjny. Wtedy zbiór $B = \{(t, z) t \in Dom \theta z \in K\}$ jest r.e. Na koniec zauważmy: $g(z, t) = f(t) \cdot cc_B(t, z)$. Zastosujmy s-m-n tw. s totalna, obliczalna i taka, że: $g(z, t) = \varphi_{s(z)}(t)$ dla wszystkich z, t . Wtedy w zależności od tego czy $z \notin K$ ponownie otrzymujemy: $\forall z \in z \notin K \leftrightarrow s(z) \in A$.